

בס"ד. שיחת ש"פ וישב, ערב חנוכה, מבה"ח טבת, ה'תשכ"ו.

בלתי מוגה

1 א. איתא בגמרא¹: "מאי חנוכה .. בכ"ה בכסליו .. שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל,
2 וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן
3 גדול, ולא הי' בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאוּם
4 ימים טובים בהלל והודאה".

5 אמנם, לפני נס פך השמן הי' גם נס הנצחון במלחמה - כמ"ש בנוסח ד"ועל הנסים": "מסרת גבורים ביד
6 חלשים ורבים ביד מעטים .. תשועה גדולה .. ואחר כך .. הדליקו נרות בחצרות קדשך".

7 ב. והנה, בנוגע לנס פך השמן - הרי גם לדעת הרמב"ם² שהיו מדליקין את המנורה לא רק בין הערביים,
8 אלא גם בבוקר, מ"מ, "אין מחנכין את המנורה (הן בפעם הראשונה שהדליקו את המנורה, והן לאחר שהי'
9 הפסק זמן מאיזה סיבה, כמו בחנוכה) אלא בהדלקת שבעה נרותי' בין הערביים"³, ונמצא, שהנס דפך השמן הי'
10 כשהדליקו את המנורה ביום כ"ה כסלו (לא בבוקר, אלא) בין הערביים.

11 אבל בנוגע לנס הנצחון המלחמה - יש ב' דעות⁴: דעת הרוב - שנצחון המלחמה הי' ביום כ"ה (בבוקר, או
12 בליל כ"ה), ומיד פינו וטיהרו את ביהמ"ק והדליקו את המנורה בין הערביים (וס"ל שאין לומר שנצחון המלחמה
13 הי' ביום כ"ד, שהרי בודאי לא היו מבטלים הדלקת המנורה יום א', אלא היו מדליקים את המנורה ביום כ"ד
14 בין הערביים); ויש דעות שנצחון המלחמה הי' ביום כ"ד, אלא שלא הספיקו להדליק את המנורה ביום כ"ד -
15 לא בגלל ההדלקה עצמה, שאינה דורשת אריכות זמן, אלא בגלל שהיו צריכים לפנות ולטהר את ביהמ"ק כדי
16 שיהיו יכולים להדליק את המנורה, ולכן היתה הדלקת המנורה רק למחרת - ביום כ"ה בין הערביים.

17 ומדברי רבינו הזקן משמע כדעה הב' - כמ"ש בתורה אור סוף פרשתנו⁵: "וזהו ענין הנס שהי' בחנוכה (וכן
18 בפורים) שהי' תחלה מלחמה ואח"כ הנס ביום מנוחה", וכפי שמבאר "שמקודם צ"ל בחי' תדין", "בחי'
19 גבורות".

20 ולהעיר, שמצד הטעם שצ"ל תחילה ענין הגבורות, עדיין אפשר לומר שהיו שניהם באותו יום, אלא שתחילה
21 הי' נצחון המלחמה, ואח"כ נס פך השמן, ועיקר החידוש הוא שלא היו בבת אחת, כמו ביצי"מ בפסח שהי'
22 נגוף למצרים ורפוא לישראל בבת אחת⁶. אבל מ"מ"ש בחצאי עיגול "וכן בפורים" - והרי בפורים "נקהלו גוי'
23 ביום שלשה עשר לחודש אדר ונוח בארבעה עשר בו" (ובשושן "נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו
24 ונוח בחמשה עשר בו")⁷, בימים שונים - משמע, שהקדמת נצחון המלחמה היא ביום בפני עצמו - יום כ"ד.

25 וכן מפורש להדיא בספר המצוות להצמח-צדק⁸ (שהשנה היא שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו): "נס
26 דניצוח המלחמה עם היונים שהי' בכ"ד כסלו". ומזה מובן שכך יש לפרש גם בתו"א, שנצחון המלחמה הי'
27 ביום כ"ד.

28 ג. אמנם, כד דייקת שפיר, הנה המבואר בתו"א והמבואר בסה"מ צ הם שני ענינים:
29 בתו"א מבואר שנצחון המלחמה הוא הכנה לנס פך השמן - "שמקודם צ"ל בחי' תדין", "בחי' גבורות"
30 (כנ"ל).

31 והענין בזה - כמשנתל"פ⁹ בענין "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית"¹⁰, שמבואר בזה בתו"א פ' בשלח¹¹,
32 ש"בצדקה זו משפט כתיב בה .. כי לא די לעורר בחי' חסדו וטובו יתברך בלבד, כי מאחר שהיא התעוררות
33 בחי' אין סוף השוה ומשוה כו', הנה בבחי' זו נאמר¹² שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, שגם השממית

(7) אסתר ט, טז ואילך.

(8) מצות נר חנוכה בתחילתה (דרמ"צ עא, א).

(9) שיחת י"ט כסלו תשכ"ו סי"ב (תורת מנחם - התוועדיות חמ"ה

ע' 220). וש"נ.

(10) תהלים צט, ד.

(11) סג, ב.

(12) משלי ל, כח.

(1) שבת כא, ב.

(2) הלי' תמידין ומוספין פ"ג הי"ב ובכס"מ שם.

(3) שם הי"א.

(4) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש ח"ל ע' 204 ואילך (גם משיחה

זו). וש"נ.

(5) ל, ד.

(6) ראה ישע"י יט, כב. זח"ב לו, א.